HE 46/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain muuttamisesta koskien yleisissä kirjastoissa ja korkeakoulujen kirjastoissa tapahtuvan e-kirjojen ja e-äänikirjojen yleisölle välittämisen korvausta; annettu 9.10.2023

Teoston asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä

Sivistysvaliokunta 17.10.2023

Teemu Pitkänen
vanhempi lakimies, Teosto ry

Teosto pähkinänkuoressa

- Musiikin tekijöiden ja kustantajien tekijänoikeusjärjestö.
- Lähes 40 000 valtakirjaa kotimaisilta säveltäjiltä, sanoittajilta, sovittajilta ja musiikkikustantajilta.
- Yli 80 edustussopimusta ulkomaisten tekijänoikeusjärjestöjen kanssa.
- Korvaustuotot 80,7 milj. euroa ja kokonaisjako oikeudenhaltijoille 70,3 milj. euroa (2022).
- Toiminnan kulut 12,6 % tekijänoikeuskorvaustuotoista (2022).

Ydinviestimme

- **Hallituksen esitys** on kokonaisuutena **selkeä ja oikeudellisilta perusteiltaan vakuuttava**. Korvauksen piirissä olevien e-aineistojen ja teoslajien määrittely on **selkeä ja tarkkarajainen**.
- **Musiikkiäänitteille tallennettujen sävellysteosten sähköinen käyttö tulee lisätä korvauksen piiriin, mikäli kirjastot näitä e-aineistoja vastaisuudessa tarjoavat**. Markkinakehitystä tulee tältä osin seurata tarkoin.
- Korvauksen piiriin kuuluvia e-aineistojen, teoslajien ja oikeudenhaltijaryhmien **laajentamisen tulee perustua erillisiin vaikutusarviointeihin.**

Musiikkiäänitteiden sähköinen käyttö

- Hallituksen esityksen mukaan korvausta ei olisi "*tässä vaiheessa*" perusteltua ulottaa kattamaan musiikkiäänitteiden mahdollista sähköistä käyttöä e-äänikirjoja laajemmin.

⏭ **Epäkohta:** Oikeus korvaukseen riippuu siitä, millaisen e-aineiston osana musiikin tekijän teosta kirjaston toiminnassa käytetään.

- Ratkaisua perustellaan kuntien yhteisen e-kirjaston muodostamisperiaatteilla ja sillä, ettei musiikin sähköinen tarjonta ole kirjastopalvelujen keskiössä, vaan julkinen talous huomioiden "aineistojen hankintamäärärahojen käyttöä lienee tarkoituksenmukaisinta *nykytilanteessa* ohjata kirjallisiin aineistoihin".

Hallituksen esityksen sisältämät varaumat musiikin sähköisen tarjonnan laajemmasta huomioinnista osana korvausoikeuden piiriä ovat tärkeät, ja ne tulee huomioida lainsäädännön jatkokehityksessä vastaisuudessa.

- Markkinan kehitystä on syytä seurata tarkoin ja erityisesti siinä vaiheessa, kun saatavilla on näyttöä kuntien yhteisen e-kirjaston aineistotarjonnasta.

TEOSTO

Tarkkarajaisuus ja vaikutusarvioinnit

- Hallituksen esitys määrittelee selkeästi ja tarkkarajaisesti uuden korvauksen piiriin kuuluvat e-aineistot ja näihin sisältyvät teoslajit. Keskeinen on myös *kirjaston kokoelman* määritelmä.
- Verkkokirjahyllyaineisto ei sisälly korvauksen piiriin, sillä sen kohdalla "*tietyn*" e-kirjan tai e-äänikirjan käyttöoikeudesta ei ole sovittu edellytetyllä tavoin, eikä kyseinen aineisto ole osa kirjaston kokoelmaa.

✓ **Ratkaisu palvelee korvauksen piiriin kuuluvien e-aineistojen tarkkarajaista määrittelyä, rajaten kirjaston kokoelman tiettyihin ja yksittäisiin teosten nimikkeisiin.**

- Korvauksen piiriin kuuluvia e-aineistoja ja teoslajeja koskevien muutosten tulee perustua etukäteiseen vaikutusarviointiin muutosten vaikutuksesta erityisesti suhteessa valtion talousarvioon otettavan määrärahan suuruuteen.
- Korvauksen piirin laajennus ilman vaikutusarviointia ja määrärahan tarkistusta pienentää käyttö-tapahtumakohtaisen korvauksen määrää. Verkkokirjahyllyaineisto toisi korvauksen piiriin potentiaalisesti varsin huomattavan määrän käyttötapahtumia – täysin ilman vaikutusarviointia.

✓ **Ratkaisu on näistä syistä perusteltu, eikä siihen tule vaikutusarviointien puutteen vuoksi tehdä lainsäädäntövaiheessa muutoksia.**

TEOSTO

TEOSTO

Musiikin Satama

Keilasatama 2 A

02150 Espoo